

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

อิสลามเป็นศาสนาสำคัญยิ่ง ศาสนาหนึ่งในโลกที่มีความสมบูรณ์อยู่ในตัว และมีเอกลักษณ์เฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความศรัทธาและความเชื่อ ความเชื่อของอิสลามเป็นความเชื่อที่มีคุณลักษณะพิเศษหลายประการดังจะกล่าวพอสังเขปต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง: อะกีดะฮ์อิสลามมีแหล่งที่มาอันบริสุทธิ์คืออัลกุรอานและอัลหะดีษ มาจากพระเจ้า (อัลลอฮ์) ผู้สร้าง และผู้ทรงกำหนดมนุษย์ อิสลามให้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อิสลามจึงมีความแตกต่างจากระบบอื่นๆอย่างสิ้นเชิงเพราะระบบเหล่านั้นมาจากมนุษย์ผู้ถูกสร้างทั้งสิ้น อัลลอฮ์ตรัสว่า

"تَزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ" (السجدة:2)

ความว่า: การประทานลงมาของคัมภีร์นี้ไม่มีข้อสงสัยใดๆในนั้นจากพระเจ้าแห่งสากลโลก”

(อัลฮัจญะฮ์:2)

ประการที่สอง : ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมั่นใจ (ยะกิน) อัลลอฮ์ตรัสว่า

" ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ " (البقرة:2)

ความว่า: คัมภีร์นี้ ไม่มีความสงสัยใดๆในนั้น เป็นคำแนะนำสำหรับบรรดาผู้ยำเกรงเท่านั้น ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ :2)

ประการที่สาม: มีความชัดเจนปราศจากความเคลงใจและความคลุมเครือ ดังที่พระองค์ตรัสว่า

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ" (الحجرات: 15)

ความว่า “แท้จริงศรัทธาชนที่แท้จริงนั้นคือบรรดาผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮ์และรَسُولของพระองค์แล้ว พวกเขาไม่สงสัยเคลือบแคลงใจ แต่พวกเขาได้เสียสละต่อสู้อันตรายด้วยทรัพย์สมบัติของพวกเขา และชีวิตของพวกเขาไปในหนทางของอัลลอฮ์ ชนเหล่านั้นแหละคือบรรดาผู้สัตย์จริง ”

(อัล หุญรอต : 15)

ประการที่สี่: มีความสัมพันธ์กับกัลญาชนในอดีต(สลัฟศอลิห์) คือกลุ่มที่ได้รับการรับรองและรอดพ้นจากไฟนรกดังที่หะดีษบอกล่าว

" افترق اليهود إلى واحد وسبعين فرقة وافترق النصارى إلى اثنين وسبعين فرقة وستفترق أممي إلى ثلاث وسبعين فرقة كلها في النار إلا واحدة قالوا : ما هي يا رسول الله قال : من كان في مثل ما أنا عليه وأصحابي" (رواه الترميذى في السنن. كتاب الايمان 26/5 الرقم: 2641)

ความว่า “ชาวยิวแตกแยกออกเป็น 71 พวก ชาวคริสต์แตกแยกออกเป็น 72 พวกและประชาชาติของข้าจะแตกแยกออกเป็น 73 พวก ทั้งหมดเข้านรก นอกจากพวกเดียว บรรดาเสาะหาบะฮอกล่าววว่า พวกใดเล่าท่านรَسُولฮ์? ท่านกล่าววว่า คือผู้ที่อยู่ในแนวทางเดียวกับฉันและบรรดาเสาะหาบะฮอของฉัน”

(บันทึกโดยอัครมีชัยในสูนัน กิตาบ อัลอีมาน 5/26 หมายเลข : 2641)

ประการที่ห้า: เป็นอะกิดะฮ์ที่นำไปสู่เอกภาพระหว่างมุสลิมและความสำเร็จในโลกนี้ และโลกหน้า(AliMuhammadal Sallabi, 2001 :19 – 21)อัลลอสตรีฮ์ว่า

¹ กัลญาชนที่มีชีวิตอยู่ในสามศตวรรษแรกและผู้ที่ยึดมั่นตามพวกเขาเหล่านั้นเรียกว่าสะละฟีฮุน

"أَوْلَيْكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأَوْلَيْكَ هُمْ الْمُفْلِحُونَ" (البقرة: 5)

ความว่า“ชนเหล่านี้ คือผู้ตั้งอยู่บนทางนำที่มาจากพระผู้เป็นเจ้าของพวกเขาและชนเหล่านี้ คือผู้ที่บรรลุผล”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 5)

ประการที่ 6: มีความสอดคล้องกับธรรมชาติอันบริสุทธิ์ของมนุษย์ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

"فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ " (الروم: 30)

ความว่า “ดังนั้น เจ้าจงมีหน้าของเจ้าสู่ศาสนาอย่างเที่ยงแท้ (โดยเป็น) ธรรมชาติของอัลลอฮ์ ซึ่งพระองค์ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมาไม่มีการเปลี่ยนแปลงในการสร้างของอัลลอฮ์ นั่นคือศาสนาอันเที่ยงตรง แต่ส่วนมากของมนุษย์ไม่รู้”

(อัล รุม: 30)

อิสลามเป็นคำสอนที่อยู่ในสายกลาง ไม่มีลักษณะสุดโต่งหรือหย่อนยาน แต่จะสอดคล้องกับธรรมชาติและความเป็นจริงเสมอ อิสลามถือว่าการบรรลุจุดสูงสุดของความดีนั้นไม่จำเป็นต้องฝืนธรรมชาติด้วย การตัดกิเลสตัดหาหรือทรมานร่างกายแต่สามารถบรรลุได้ด้วยหนทางที่เป็นธรรมชาติซึ่งพระผู้เป็นเจ้าเป็นผู้ทรงกำหนด(Nasir Ibn Abd al-karim, 1998:34)

อย่างไรก็ตามความเชื่อดังกล่าวมีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่สมัยศาสนทูตมุฮัมมัด (คืออัลลลอฮ์อะลัยฮิวะสَّلَام) 13ปีก่อนฮิจเราะฮ์จนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นระยะเวลา 1,424 กว่าปี ตลอดระยะเวลาดังกล่าวความเชื่อของอิสลามได้ถูกปกป้องรักษาและถ่ายทอดโดยกัลยาชนมุสลิม (สลัฟศลิห์) ในทุกสมัยดังที่อัลหะดีษ ได้กล่าวว่า

² (คืออัลลลอฮ์อะลัยฮิวะสَّلَام) มีความหมายว่าขออัลลอฮ์ได้ประสิทธิพรและความสันติแก่ท่าน

ในช่วงเวลานี้เรามีบุคคลสำคัญเกิดขึ้นสามคนไล่เลี่ยกันคือ

1. อิมามอบุลหะสัน อัล อัสฮะรีย์(ส.ศ.260-322) มีชื่อเต็มว่า ออบุลหะสันอะลี อิบนูอิสมาอีล อิบนูอะบีบะศิร อิบนูอิสฮาก อิบนูสาลิม อิบนูอิสมาอีล อิบนุกับดิลละฮฺ อิบนูมุซา อิบนูบิลาล อิบนูอะบีบุรคะฮฺ อิบนูอะบีมุซาอัลอัซหะรีย์ มีชื่อเล่นว่า ออบุลหะสัน(Ibn Asakir , n.d. : 36)

2. อัลมาตุรีดี มีชื่อเต็มว่า ออบุลมันซูร อัศสะมัรกันญ์ เป็นนักปราชญ์อิสลามมุตะลาม⁶ เกิดที่เมือง สะมัรกันด์และเสียชีวิตที่นั่นในปีศ338.ศ. (al-munjid,1969:466)

3. อะบูญะอ์ฟร์อ็ดฎอฮาวี มีชื่อเต็มว่า อะหมัด อิบนูสุลัยมาน อัล อัลอัซดี(239-322)เป็นนักกฎหมายอิสลาม นักหะดีษ และเคยเป็นนักปราชญ์แนวหน้าของมัซฮับหะนะฟียะฮฺในอียิปต์ หลังจากนั้นเปลี่ยนไปอยู่ในมัซฮับอัชชาฟีอีย์(al-Munjid, 1969:320) เป็นบุคคลสำคัญของอะฮฺลุลสุนนะฮฺวัตตะฮฺมาอะฮฺ ท่านได้ใช้อักรอานและอัล-หะดีษเป็นหลักในการพิทักษ์รักษาศาสนาให้พ้นจากปรัชญาและในการต่อต้านศัตรูของศาสนา

แต่เดิมอิมามอบุลหะสันอัลอัซหะรีย์เป็นคนที่มีความคิดแบบมุตะฮิละฮฺ เมื่อเขาได้ศึกษาค้นหาที่มาของปัญหาแล้วท่านก็ได้ทิ้งแนวความคิดดังกล่าว และเป็นผู้ให้กำเนิดวิชาอิสลามมุตะลาม⁷ ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดคุณลักษณะของอัลลอส 13 หรือ 20 ประการ อิมามอบุลหะสันอัลอัซหะรี ได้ปรากฏตัวขึ้นในสมัยที่มุตะฮิละฮฺกำลังมีอิทธิพลในศตวรรษที่ 3 (ส.ศ.) ท่านเป็นผู้ให้กำเนิดสำนักคิดอัลอัซหะรียะฮฺ สำนักคิดของท่านได้แพร่หลายไปยังส่วนต่างๆของโลกจนถึงปัจจุบัน มีกลุ่มที่อ้างถึงและยึดถือแนวคิดของท่านในด้านอะกีดะฮฺ เรียกว่า "กลุ่มอะชาอิเราะฮฺ "

สำหรับในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ศาสนาอิสลาม ได้เข้ามามีบทบาทในดินแดนที่เรียกว่าพะลูนีदारุสลามมาเป็นระยะเวลา1000กว่าปีมาแล้วในด้านความเชื่อ ได้รับแนวคิดแบบอะชาอิเราะฮฺและได้เข้ามามีบทบาทต่อมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มานานแล้ว เช่นเดียวกันแนวคิดที่เป็นกระแสหลักของมุสลิมคือแนวคิดแบบสลัฟ ส่วนแนวความคิดแบบอะชาอิเราะฮฺเป็นแนวความคิดที่มีบางจุดแตกต่างจากแนวความคิดของสลัฟ อะชาอิเราะฮฺเน้นการพัฒนาการหลักฐานด้านเหตุผลทางปัญญา(อ็กลิย) เป็นหลักในการจะยืนยันเกี่ยวกับอะกีดะฮฺ แต่สลัฟใช้หลักฐานจากตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษ(นัคลีย) เป็นหลักในการจะยืนยันเกี่ยวกับอะกีดะฮฺ แนวคิดอะชาอิเราะฮฺเป็นแนวคิดที่มีผู้เชื่อถือกันในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดน

⁶ อิสลามมุตะลามคือความรู้เกี่ยวกับพระเจ้าโดยใช้หลักปรัชญาและตรรกวิทยาในการอธิบายหรือเรียกว่าวิชาวิทยวิทยา

⁷ 13ประการเป็นทัศนะของอิมามอบุลหะสันอัลอัซหะรีย์และได้เพิ่มอีก7ประการเป็นทัศนะของออบุลมันซูร อัลมาตุรีดี

ภาคใต้เป็นส่วนมากในสังคมมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มาและสถานภาพของอะชาอิเราะฮ์ นั้นนับเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาอะกีดะฮ์อิสลาม การศึกษาในเรื่องนี้ยังเป็นที่ถกเถียงกันในหมู่นักวิชาการมุสลิมว่าการกำเนิดและแนวความคิดมีรากฐานและความสอดคล้องกับสัฟหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้เพราะการกำเนิดและพัฒนาการของอะชาอิเราะฮ์นั้นมีทั้งข้ออ้างอิงจากอะฮ์ลิสุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์และผสมผสานกับแนวคิดอื่นๆ เช่นกรีก เปอร์เซีย เฟลโดและมูตะฮิละฮ์ซึ่งแนวคิดของนี้เป็นแนวความคิดของกลุ่มอัลมุตะกัลลิมีน^๙

ผู้ที่คิดว่าแนวคิดอะชาอิเราะฮ์เป็นแนวคิดหนึ่งของอะฮ์ลิสุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์ได้ยืนยันว่าแนวคิดนี้กำเนิดมาจากมุสลิมตั้งแต่อิมามอบุลหะสันอัลอัชอะรีย์ และได้พัฒนาขึ้นมาโดยอ้างหลักฐานคำสอนจากคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษ โดยอาศัยประสบการณ์เหตุผลทางความคิดมาตีความอัลกุรอานและอัลหะดีษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเอกภาพ(เตาฮีด)หรือโองการที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์(อะยาตลิลฟาต)

ส่วนผู้ที่มีแนวคิดในเชิงคัดค้านแนวคิดอะชาอิเราะฮ์ ได้อ้างว่าอะชาอิเราะฮ์ได้ใช้เหตุผลทางปัญญาก่อนอัลกุรอานและสุนนะฮ์เป็นหลักในการมาตีความด้วบทอัลกุรอานและอัลหะดีษ โดยเฉพาะด้วบทที่เกี่ยวข้องกับเตาฮีดหรืออายาตและอัลหะดีษที่พูดถึงลิลฟาตจึงทำให้ความหมายเตาฮีดเสื่อมไป

ถึงแม้ว่าแนวคิดอะชาอิเราะฮ์ได้เข้ามาในสังคมมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้มาก่อน ทำให้ขาดซึ่งองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาในเรื่องนี้มีความจำเป็นต่อการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมา แนวคิด และอิทธิพลของอะชาอิเราะฮ์ต่อหลักการศรัทธาของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากมีความสำคัญในด้านการศรัทธาอะกีดะฮ์อิสลามและความเข้าใจทางสังคม ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาค้นคว้าหัวข้อนี้เพื่อเป็นวิทยานิพนธ์

ปัญหาการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมา แนวคิด และหลักการศรัทธาของอะชาอิเราะฮ์เป็นอย่างไร
2. อิทธิพลหลักการศรัทธาของอะชาอิเราะฮ์ต่อมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะอย่างไร

^๙ อัลมุตะกัลลิมีนคือผู้ที่เชี่ยวชาญในอิลมุละลาม(Ibn Taimiyyah'1991:17)บางครั้งเรียกกลุ่มนี้ว่าผู้ตามอารมณ์ (อะฮ์ลุลยะฮวาอ)(Sulaiman Ibn Salih,1996:1/6)

3. ความรู้และหลักการศรัทธาของอะชาอิเราะฮฺของมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์จริงหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด และหลักการศรัทธาของอะชาอิเราะฮฺ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลหลักการศรัทธาของอะชาอิเราะฮฺที่มีต่ออะกีดะฮฺมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และหลักการศรัทธาของอะชาอิเราะฮฺที่มีต่อมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติอะชาอิเราะฮฺ
2. ทำให้ทราบถึงแนวคิด หลักการศรัทธาของอะชาอิเราะฮฺและลักษณะการเข้ามาของอะชาอิเราะฮฺและบทบาทของอะชาอิเราะฮฺต่อหลักศรัทธาของมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ทำให้ทราบถึงลักษณะแนวคิดของอะชาอิเราะฮฺที่มีอยู่ในหลักศรัทธาของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยในอนาคต
5. ทำให้เพิ่มประสบการณ์ของผู้วิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะประวัติความเป็นมาของอะชาอิเราะฮ์
2. ศึกษาเฉพาะแนวคิดเตอิดัตของอะชาอิเราะฮ์ที่สำคัญ และที่เป็นหลักสำคัญเกี่ยวกับหลักศรัทธาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการและอายาตหรืออัลหะดีษที่พุดถึงคุณลักษณะของพระองค์ที่เป็นศิฟัตอัลเกาะบารียะฮ์^๑
3. ศึกษาเฉพาะชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือปัตตานี ยะลาและนราธิวาส

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ
 - 1.1. คุณลักษณะของผู้นำศาสนา (อิมาม คอเด็บ บิลาตและครูสอนศาสนา) ประกอบด้วย
 - 1.1.1. ระดับความรู้ทางศาสนา
 - 1.1.2. ระดับความรู้ทางสามัญ
 - 1.1.3. วัย
 - 1.1.4. ฐานะทางเศรษฐกิจ
 - 1.2. ประเภทที่อยู่อาศัย ประกอบด้วย เขตเมือง และเขตชนบท
 - 1.3. คุณลักษณะของสัปบุรุษ (คนในหมู่บ้าน)
 - 1.3.1. ระดับความรู้ทางศาสนา
 - 1.3.2. ระดับความรู้ทางสามัญ
 - 1.3.3. วัย
 - 1.3.4. ฐานะทางเศรษฐกิจ
 - 1.3.5. อาชีพ

^๑ คุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่ไม่สามารถรู้ด้วยปัญญาแต่รู้ด้วยศรัทธาเท่านั้น

2. ตัวแปรตาม

2.1. ลักษณะอะฮาดิเราะฮในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

2.2. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความรู้หลักการศรัทธาของอะฮาดิเราะฮที่มีต่อมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้(ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อะฮาดิเราะฮ หมายถึง กลุ่มที่ยึดถืออะกีดะฮตามแนวคิดของอิมามอบุลหะสัน อะลีย อิบน์อุมัยรฺ อัลอัชชะรีฟ (ช.ศ. 260-322) ก่อนกลับตัวของท่านสู่แนวทางของสลัฟ

2. ประวัติ หมายถึง ประวัติความเป็นมาของอะฮาดิเราะฮ

3. แนวความคิดหมายถึงแนวความคิดของอะฮาดิเราะฮที่เกี่ยวกับเตาฮีดต่ออัลลอฮในเรื่องคุณลักษณะของอัลลอฮ 20 ประการและในเรื่องอายาตหรืออัลหะดีษที่พูดถึงศิฟาตเคาะบารียะฮ

4. อิทธิพล หมายถึงหลักการศรัทธาของอะฮาดิเราะฮที่มีต่อมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

5. จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

6. อะกีดะฮ หมายถึง ความศรัทธาที่ยึดมั่น โดยแน่นแฟ้น ปราศจากการระแวงสงสัยใด ๆ ของผู้ศรัทธา (Nasir Ibn Abd al-Karim, 1998:11-12)

7. อายาตหรืออัลหะดีษที่พูดถึงศิฟาต หมายถึงอายาตหรืออัลหะดีษที่พูดถึงคุณลักษณะของอัลลอฮ

8. ศิฟาตเคาะบารียะฮหมายถึงคุณลักษณะของอัลลอฮที่ไม่สามารถรู้ด้วยปัญญาแต่รู้ด้วยตัวบทเท่านั้น

9. อัลลอฮ หมายถึง นามหนึ่งของพระเจ้าในศาสนาอิสลามที่ใช้เรียกกันแพร่หลาย

10. รตุล หมายถึง ศาสนทูตของอัลลอฮ คือมุหัมมัด (คืออัลลลอฮูอะลัยฮิวะสัลลัม)

11. ซาด หมายถึง อาคัมน์ของอัลลลอฮซึ่งไม่เหมือนสิ่งใด

12. ศิฟาต หมายถึง คุณลักษณะของอัลลอฮ

13. อัสมาฮู หมายถึง พระนามของอัลลอฮ

14. อีรซุ หมายถึง บัลลังก์ของอัลลอฮ

15. อายะฮู หมายถึง โองการอัลกุรอาน

16. อัลหะดีษ หมายถึง วงนะฮของศาสนทูตมุหัมมัด (คืออัลลลอฮูอะลัยฮิวะสัลลัม) หรือ การกระทำของท่าน หรือ พฤติกรรมของท่าน หรือการยอมรับของท่าน

17. อะฮฺลุลสุนนะฮฺ หมายถึง กลุ่มที่ยึดถือคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษเป็นหลักใน
ทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านการพูด หลักการปฏิบัติ และด้านอะกีดะฮฺ และพวกเขาได้ดำเนินตาม
รอยบรรดาเศาะหาบะฮฺ¹⁰ และดาบีอิน¹¹ อย่างดี (Nasir Ibn Ali : 2995 : 1/29)

18. อุลามาฮฺ หมายถึง นักปราชญ์มุสลิม

19. ฟิกฮฺ หมายถึง ศาสนบัญญัติที่เป็นภาคบัญญัติ

20. ตัฟซีร์ หมายถึง การอธิบายอัลกุรอาน

21. อุซูลุดดีน หมายถึง หลักการศาสนาอิสลาม

22. อิมาม หมายถึง ผู้ที่อยู่แนวหน้าหรือผู้นำ

23. อียาต หมายถึง ยีนยัน

24. อิตติวาคู หมายถึง การไร้ทาบของอัลลอฮฺบนบัลลังก์

25. ฮ.ศ. คำย่อของคำว่า “ฮิจญ์เราะฮ์ศักราฮ์” เป็นปีที่ชาวมุสลิมใช้ทั่วกัน ซึ่งเริ่มนับตั้งแต่การ
เดินทางของท่านนบีจากนครมักกะฮ์ไปยังมะดีนะฮ์และได้นับเป็นทางการในสมัยอุมัยรอิบนุกอฎ
ฎ็อบเราะฮ์ฎิถลอสฺอันฮฺ โดยยึดระบบจันทรคติในการนับ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การอ้างอิงอัลกุรอานผู้วิจัยอ้างด้วยทและ ความหมายตามด้วยชื่อสูเราะฮ์และหมายเลขอายะฮ์
สำหรับความหมายอัลกุรอานผู้วิจัยใช้ฉบับแปลภาษาไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ จัดพิมพ์
และแปลพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานนี้ตามแนวพระราชดำริของกษัตริย์พะฮัด อิบน์อับดุลอะซีซ
(คอติม อัลหะรอมีฮฺ) แห่งราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย หมายเลขพิมพ์ 19 / 4102 เป็นบรรทัด
ฐานมีเพียงบางคำที่ผู้วิจัยจะเปลี่ยนแปลงจำนวนตามความเหมาะสม

2. การอ้างอิงอัลหะดีษผู้วิจัยอ้างด้วยทและความหมายตามด้วยผู้รายงานอัลหะดีษ บทที่ และ
หมายเลขอัลหะดีษ

3. การอ้างบทกวีผู้วิจัยอ้างด้วยทและตามด้วยความหมาย

4. การแนะนำบุคคล สถานที่และกลุ่ม แนะนำเฉพาะที่เกี่ยวข้องในสำนักอะกีดะฮ์

¹⁰ เศาะหาบะฮ์คือมุสลิมที่ได้พบเห็นท่านนบี ศรัทธาต่อท่านและเสียชีวิตในอิสลาม เป็นพหูพจน์ของเศาะหาบีฮ์

¹¹ ดาบีอินคือมุสลิมที่เคยพบเห็นเศาะหาบะฮ์และเสียชีวิตในอิสลาม เป็นพหูพจน์ของดาบีอินฮ์

5. บรรณานุกรมที่เป็นภาษามลายูและอาหรับจะเขียนเป็นตัวอักษรอังกฤษ โดยเรียงตามลำดับ A, B, C

6. อัลซัมซียะฮ์ (al) และอัลเกาะมารียะฮ์ (al -)